

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen sobot, nedelj in praznikov.

PROSVETA

Uredništvo in upravljalni prostori:
3657 South Lawrence Ave.
Office of Publication:
3657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO-YEAR XXXII. Cena lista je \$6.00. Subscriptions \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 238
CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 5. DECEMBRA (DEC. 5), 1940
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Nova grška zmaga v centralni Albaniji

Italijani beže proti zapadu

FAŠISTIČNA LUKA BOMBARDIRANA

ATENE, 5. dec.—Vrhovno poveljstvo je naznanilo okupacijo centralnega dela Albanije. Vrovi bitki pred padcem tega mesta so Italijani utrpeli velike izgube. Grške čete so dospole v blizino Porto Edda in Argyrokastrona, italijanskih vojaških baz v južnem delu Albanije. Tu pravi, da je padec teh baz blizu.

"Sovražnik beži proti zapadu, da se izogne obkrožitvi," se glasi novo poročilo. "Na fronti pri temetu so naše čete zasedle vrhe pri Lousniju. V tem sektorju je bilo ujetih petsto italijanskih vojakov."

Atene, 4. dec.—Grške čete so se približale Porto Eddi v svojem prodiranju v Albaniji, je izjavil predstavnik vlade. Porto Edda je glavna italijanska vojaška baza v južnem delu Albanije.

Fašistične čete se še vedno umikajo pred Grki, ki so večerj zasedli hribe okrog Delvina. Grki prodirajo najprej na vseh italijanskih frontah, čeprav so v nekaterih sektorjih naleteli na močan odpor. Grki so dosegli velik uspeh z okupacijo hribov na severovzhodni strani Lihova. To mesto leži šest milj južnovzhodno od Argyrokastrona, glavne italijanske vojaške baze v Albaniji.

V središču fronte so grške čete zasedle ravnine pri Platoniju po porazu fašistov v vrovi bitki. Več sto italijanskih vojakov so Grki ujeli. Med ujetniki je več vojaških častnikov.

Desno krilo grške armade je napredovalo v beg italijanske čete po bitki, ki se je vršila severovzhodno od Maschopolisa, na kar je zasedlo pozicije v hribih, katerih so se Italijani umakali. Vrhovno poveljstvo poroča, da so Grki zasedli nadaljnje hribe v okolici Pogradca na severni fronti in ujeli veliko število italijanskih vojakov.

Vrhovno poveljstvo dalje poroča, da so grški in angleški letalci uprizorili več napadov na letališča živih, orožja in bojne materiala v ozadju fašističnih čet. Bombe, katere so vrgli, so zantile požare. V spopadu iz zraka so bili štirje italijanski letalci uničeni.

Rim, 4. dec.—Vrhovno poveljstvo omenja arditke bitke na italijanskih frontah. Grški napadi na italijanske pozicije so bili močni, naka so Italijani uprizorili protinapade na frontah, ki operirata deveta in enajsta armada. Italijanski letalci so bombardirali grške postojanje in otok Krf.

Kairo, Egipt, 4. dec.—Angleški bombniki so bombardirali napel, italijansko luko, železnico središča in čistilnice olja. Poroča poveljstvo angleške oborožene sile na vzhodu. Vojaško letališče v Catanzari, Sicilija, je bilo tudi napadeno iz zraka.

Šest oseb se ubilo

letalski nesreči

Chicago, 5. dec.—Šest oseb se je ubilo, šest pa je dobilo težke poškodbe sinoči, ko je veliko potniško letalo družbe United Air Lines treščilo na tla na čikaškem letališču. Pri padanju je letalo padlo ob hišo in garazo in ju deloma poškodovalo.

Francoski premier v Marseillesu

Prebivalci so ga navdušeno pozdravili

Marseilles, Francija, 4. dec.—Premier Henri Petain je bil sprejet z velikimi ovacijami s strani prebivalcev, ko je dospel v to pristaniščno mesto v južnem delu Francije. On potuje po neokupiranih pokrajinah, da pridobi ljudstvo za svoj program rekonstrukcije dežele.

Sprejem, ki so mu ga priredili prebivalci tega mesta, v trdnjavi komunizma in socializma pred "čiščenjem", je dosegel tu višek. Vse ulice, po katerih se je vozil Petain, so bile natrpane z ljudmi, ki so ga pozdravljali. Evidenca, da se zaupanje vrača, čeprav gre Francija skozi najtežje poglavje nekrvave revolucije, je bila vidna povsod. Mnenje prevladuje, da propaganda, ki jo vodi Petainovi uspehi v kampanji, da potegne francosko ljudstvo na svojo stran in ga navduši za svoj program "pomirjenja" Hitlerja in kooperacije z Nemčijo, so značilni. To se je zlasti pokazalo v Marseillesu, kjer so imeli socialisti in komunisti velik vpliv pred čistko. Senator Henri Tasso, odstavljeno župan tega mesta, je bil med glavnimi podporniki režima bivšega premierja Leona Bluma, voditelja francoskih socialistov.

Marseilles se je odel v praznično obleko, ko je bil naznanjen Petainov obisk. Ceste so bile okinčane in na poskupljen so vihrale zastave. Petain je bil navdušeno pozdravljen tudi v delavskih distriktih. Godbe so igrale Marseiljsko, narodno himno, in ljudje niso mogli prikrivati svojih čustev.

Camacho naglasil prijateljstvo med Ameriko in Mehiko

Mexico City, 4. dec.—Predsednik Manuel Avila Camacho je izjavil na banketu, ki se je vršil v poslopu ameriškega poslaštva, da je obisk H. A. Wallaceja v Mehiki nadaljnja manifestacija prijateljstva med Mehiko in Ameriko. Wallace se je udeležil kot predstavnik Američke ceremonije v zvezi z ustoličenjem Camacha kot predsednika Mehike zadnje nedelje. Ameriški poslanik Josephus Daniels je priredil banket v počastitev novemu mehiškemu predsedniku in njegovim ženi ter reprezentantom državi, ki so se udeležili ceremonij. Camacho je v svojem govoru poudarjal, da Mehika podpira Rooseveltovo doktrino glede solidarnosti ameriških republik.

Sodišče udarilo hazardne igralnice

Springfield, Ill., 4. dec.—Okrog 2000 hazardnih igralnic v Illinoisu, med temi 1500 v Chicagu, bo moralo ustaviti operacije na podlagi začasne injunkcije, ki jo je izdal okrožni sodnik Maurice V. Joyce v East St. Louisu. Telefonske in telegrafne kompanije, ki pomagajo tem igralnicam, so tudi prizadete zaradi injunkcije. Kampanjo proti igralnicam je začel državni sodni tajnik John E. Cassidy, ko je v imenu illinoiskega ljudstva izposloval injunkcijo.

Ogromno ameriško bojno letalo dospelo v Kanado

Halifax, Kanada, 4. dec.—V to kanadsko mesto v Novi Škottiji je večerj dospelo ogromno ameriško bojno letalo, ki je stalo \$200,000. Letalo je pilotiral ameriška posadka petih članov. Ali bo odletelo proti Angliji in se pridružilo angleški letalski sili, ni znano.

NEMCI POOSTRI- LI VOJNO S POD- MORNICAMI

Dvajset angleških parnikov potopljenih

LAVAL BO OBISKAL BERLIN

Berlin, 4. dec.—Nemške podmornice so večerj napadle angleške parnike, ki so se nahajali zapadno od irskega obrežja. Dvajset parnikov je bilo potopljenih, med temi ena križarka. Uradno poročilo pravi, da je skupna tonaža potopljenih parnikov znašala 160,000 ton.

Petnajst parnikov je bilo potopljenih samo v enem napadu. V Berlinu naglašajo, da se bo vojna s podmornicami poostрила. Poleg teh napadov angleške parnike tudi bojna letala. Nemški bombnik je večerj potopil angleško tovorno ladjo, ko se je nahajala južnozpadno od irskega obrežja.

Poročila še vedno krožijo, da bo Pierre Laval, podpredsednik francoske vlade, obiskal Berlin v bližnji bodočnosti, kjer bo konferiral s Hitlerjem in drugimi voditelji glede poglobitve kooperacije med Francijo in Nemčijo. Govorice, da se je setal s Hitlerjem v nekem mestu v južnem delu Nemčije, so bile zanikane.

Načelniki nemških civilnih administracij v Akaciji, Loreni in Luksemburški so sinoči dospeli v Berlinu, kjer so se setali s komisarji "narodne obrambe" in vladarji držav in provinc, katere je okupirala Hitlerjeva armada. Konferenci je predsedoval notranji minister Wilhelm Frick.

Doslej še ni bilo objavljeno nobeno naznanilo, ali bodo te priključene Veliki Nemčiji. Priključitev bo morda izvedena, ko bosta Francija in Nemčija podpisali pogodbo glede večje kooperacije.

Frick je v svojem govoru na konferenci poudarjal, da nihče ne ve, kdaj bo vojna končana. Dejal je, da je popolnoma uverjen, da bo Nemčija zmagala v vojni z Veliko Britanijo.

Kanada reducirala uvoz avtomobilov

Koncesije angleškim industrijam

Ottawa, Kanada, 4. dec.—Vlada je uveljavila navedbe glede znižanja uvoza ameriških avtomobilov, peči, radijskih prejemnikov in obleke. Finančni minister je dejal, da bo Kanada s tem prihranila okrog šest milijonov dolarjev na mesec, ki bodo šli za nakup potrebnega bojnega materiala. Na ta način prihranjeni denar bo izdan za bojni material.

Finančni minister je naznanil, da je angleško tekstilno blago postavil na svobodno listo, kar pomeni, da carina ne bo naložena na to blago. S tem so bile udarjene ameriške tekstilne kompanije. Kanada kupuje mnogo več blaga v Angliji nego ga ji prodaja.

Washington, D. C., 4. dec.—Trgovinski departament poroča, da je vrednost blaga, katerega je Amerika poslala Kanadi in Japoniji v oktobru, znašala \$343,000,000, čez \$80,000,000 več nego v septembru. Kanada kupuje v Ameriki bojna letala, jeklo, stroje in bombe, Japonska pa baker in olje slabše vrste. Predsednik Roosevelt je pred nekaj tedni omejil izvoz letalskega goriva na Japonsko.

Domače vesti

Slovenci ušli eksploziji

Chicago.—Iz Piney Forka, O., nam piše br. Nace Ziemberger, da eksplozija plinov v bližnjem premogovniku v Cadisu, ki je usmrtila 31 rudarjev pred nekaj dnevi, ni prizadela Slovencev, niti nobenega člana SNPJ, dasi je znano, da je bilo v tistem rovu upošanih okrog 35 Jugoslovancev.

Vest iz Joliet

Joliet.—Julija M. Adamič, stara 24 let, se je 30. nov. zgrudila na ulici in nekaj časa pozneje je bila mrtva. Zadelo jo je srčna kap. Zapuščena starša, pet bratov in dve sestri, ki sta nuni.

Smrtina neureča na lovu

Willard, Wis.—Mladi Rudolf Trunkel, sin slovenskega farmarja Johna Trunkla, se je po nesreči ustrelil na lovu zadnje dni. Sprožil se mu je puška.

Vesti iz Michigana

Detroit.—Pri avtni nesreči se je težko pobil John Perpi, član društva 518 SNPJ. Nahaja se v Reviving Hospitalu. — Jožefina Paul, članica istega društva, se je morala podvreči operaciji in nahaja se v bolnišnici St. Mary's. — Kristina Kirn, članica istega društva, je tudi bila operirana in zdravi se doma. — V Saginawu se je 20. novembra omočila Frances Anžiček, članica SNPJ, s Johnom Tomažetičem. Obilo areč!

Nov grob v Ohio

Ramsay, O.—Dne 2. dec. je tu umrla Mary Kolenina, stara 58 let in rojena pri Medvodah nad Ljubljano. Bila je članica društva 279 SNPJ in zapuščala družino.

Iz Pennsylvanije

Midway, Pa.—Vincent Janšek st., vedetni blagajnik društva 89 SNPJ, se je moral podati v bolnišnico in nahaja se v Mercy Hospitalu v Pittsburghu (5 East, postelja 4). Upanje je, da kmalu okreva in se vrne k svoji družini. Člani obiščejo ga, če vam nanese prilika.

Z daljnega zapada

Renton, Wash.—Dne 15. nov. je tu po dolgi bolezni umrl William G. Perdic, star 29 let in rojen v Black Diamondu, Wash. Bil je član društva 377 SNPJ in zapuščala mater.

Odmevi z jugoslovanske proslave

Chicago.—Newyorški Glas Naroda poroča, da se je jugoslovanske proslave "Ujedinjenja" (22. letnice postanka Jugoslavije) 1. dec. v New Yorku udeležilo okrog 20 Slovencev, toda noben ni dobil besede. Naposled ali je sam vzel besedo Ignacij Hude, pomožni urednik Glasu Naroda, ki se je zahvalil Srhom in Hrvatim, ki so tako lepo upoštevali Slovence. Med drugim je rekel: "Ne pozabite, da brez Slovenaca nema Jugoslavije!" — O proslavi "Ujedinjenja" v Chicagu, ki se je vršila v Plisen Parku na zapadni strani mesta, pa poroča Amerikanski Slovenec, da je dobro potekala in udeležba je bila velika, toda na koncu se je "brača" stepla pri baru ...

Iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 1. t. m. je avto povozil 49-letnega rojaka Geo. Bizjaka, ko je padel na ledu. Težko poškodovan ga odpeljali v bolnišnico. Bizjak ima umetni nogi, ker je pred leti izgubil obe nogi pri nesreči na ulični železnici.

Roosevelt se ukrcal na križarko

Miami, Fla., 4. dec.—Predsednik Roosevelt se je večerj ukrcal na križarko Tuscaloosa, ki je potem odprla iz luke. On ni hotel povedati reporterjem, katere kraje bo obiskal na svojem potovanju. Domneva je, da je križarka odpeljala proti Karibskemu morju in da bo Roosevelt nazor, ko se bodo vršili manevri ameriške bojne mornarice pri otoku Culebru.

Sima odredil čistko v Železni gardi

Stavka v kanadski ladjedelnici

Delavci zahtevajo zvišanje plače

Kingston, Ont., Kanada, 4. dec.—Več sto delavcev je zastavkalo v tukajšnji ladjedelnici Kingston Shipbuilding Co. Nekateri oddelki ladjedelnice so morali ustaviti obrat zaradi stavke, katero je oklicala unija električarjev.

Sem je dospel J. S. McCullough, član delavskega departamenta, da izravna konflikt, ki je nastal, ko je kompanija odbila zahtevo glede zvišanja plače za deset odstotkov. McCullough je konferiral s W. J. Coylejem, predsednikom unije. Izgleda, da se bo stavka razširila na druge oddelke ladjedelnice.

Ottawa, Kanada, 4. dec.—Delavski minister Norman McLarty je dejal v parlamentu, da je nastala potreba glede podaljšanja delovnega tedna na 48 ur v industrijah, ki proizvajajo orožje, strelivo in drugi bojni material. Minister je poudarjal, da je situacija kritična in Kanada mora pospešiti produkcijo vojnih industrij, da nadomesti izgube, katere je Anglija utrpela v vojni z Nemčijo.

Odpor proti nacijem na Holandskem

Nemci zaprli več univerz

Berlin, 4. dec.—Profesor Van Damm, novi tajnik holandskega prosvetnega ministristva, je v svojem govoru po radiu priznal, da so nacističke avtoritete zaprle več holandskih univerz "zaradi nedavnih dogodkov." Značaj teh Damm ni pojasnil.

Profesor je apeliral na dijakke, naj upoštevajo položaj, kakršen je, zaeno pa jih je posvaril, da bodo nadaljnja učilišča zaprla vrata, "če bodo vztrajali pri svojem negativnem in odpornem stališču napram obstoječemu položaju."

"Študentje se morajo spametovati do božiča," je rekel Damm.

Evidenca o odporu holandskih prebivalcev proti nacističkim avtoritetam se očituje v člankih, ki jih objavlja list Deutsche Zeitung, uradno glasilo nacijev. V teh je med drugim rečeno, da holandski kmetje nočejo prodajati goveje živine mesarjem, kar je eden izmed vzrokov pomanjkanja mesa. Samo 1600 glav goveje živine prihaja na tržišča. dočim je prej prihajalo 16,000 glav. List grozi, da bodo podvzeti drastični koraki proti kmetiskim organizacijam, če ne bodo revidirale svojega stališča. Ta list dalje piše, da je bilo več ljudi ranjenih pri potemnevanju holandskih mest. Nekateri so tudi utonili, ko so v tem padle v vodne kanale. Naciji so posvarili holandske avtoritete, da morajo storiti vse, kar je v njih moči, za zaščito kanalov.

Stavka ustavila gradnjo tunela

New York, 4. dec.—Gradnja tunela Battery-Brooklyn je bila ustavljena vsled stavke, ki je posledica jurisdikcijskega spora med dvema unijama Ameriške delavske federacije. Stroški gradnje tunela bodo znašali čez \$80,000,000.

Novi japonski poslanik pride v Ameriko

Tokio, 4. dec.—Admiral Kichisaburo Nomura, ki je bil nedavno imenovan za poslanika v Ameriki, je naznanil, da se bo ukrcal na parnik Nitta Maru, ki bo odpeljal iz Jokohame proti Združenim državam 28. decembra.

Pravoslavna cerkev zagotavlja lojalnost režimu

BIVŠI VODITELJI POBEGNILI

Bukarešta, Rumunija, 4. dec.—Horia Sima, načelnik Železne garde, nacističke organizacije, je razpustil policijsko gardistično grupo, ki je igrala glavno vlogo v krvavi čistki, v kateri je bilo mnogo političnih jetnikov, pristavev bivšega kralja Karola, umorjenih. On je storil tudi korake, da vzpostavi red v vrstah Železne garde, s odredbo, ki določa izključitev zločinskih elementov.

V Bukarešti smatrajo to akcijo kot dokaz, da sta se Sima in diktator Ion Antonescu oddolila za izločitev vseh nezakonitih elementov iz Železne garde, ki so odgovorni za sedanjost anarhijo v Rumuniji. Sima je odredil, da morajo vsi člani gardistične policije izročiti orožje oblastem v teku 24 ur. On je tudi preprečeval prepevanje po ulicah in zbiranje grup, ki štejejo več kot tri osebe.

Zadnja akcija policije je bil naval na neko poslopje v Konstanci, kjer je odkrila glavni stan gnezda prostitucije. Na stotine mladih deklet in žensk iz "vije" družbe je zapletenih v aferi.

Sveti sinod pravoslavne cerkve je obljubil lojalnost režimu diktatorja Antonescu. Deklaracija, katero je podpisal patrijarh te cerkve, priporoča tudi končanje neuglasja, obenem pa poziva vernike, naj molijo za kralja Mihuela, "da bo živel moralno in skladu s krščanskimi načeli."

Doznava se, da se je "obravnavala" proti bivšemu premierju Nikolaju Jorgi vršila, ko je korakal po bucareških ulicah. Gardisti so ga prišli v navalu na njegovo stanovanje. "Poroto" je tvorilo sedem gardistov, ki so se pričkali med seboj o življenju in smrti bivšega premierja tri ure, naka so štirje odglasovali za eksekucijo. Jorga je bil potem ustreljen v gozdu v bližini Bukarešte. Jorga je bil med prvimi, ki so imeli visoke pozicije pod Karplovo vlado, nad katerimi se je Železna garda mačkvala za umor svojega ustanovitelja in voditelja Cornelijsa Codreanuja.

Budimpešta, Ogrska, 4. dec.—Iz zanesljivih rumunskih virov je prišla vest, da sta bivši premier Ion Gurgutu in bivši zunanji minister Mihael Manoilescu pobegnili v Nemčijo. S tem sta se izognila eksekuciji v Bukarešti po gardistih. Iz istih virov je prišlo tudi poročilo, da sta biva zunanja ministra George Tatarescu in Istrate Micescu pobegnili v Jugoslavijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Zdravne drave (Ivan Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasa po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi narodnih vsebin (fotografije, pesmi, drame, pismi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slovaščini, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Only manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na var, kar ima stik s listom

PROSVETA

3637-57 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglasu na primer (December 31, 1946), poleg vsakega člana na vsakem posredniku, da vam je s tem datumom poteka naročnina. Posrednik jo prevzema, da se vam list ne ustavi.

Čemu se boje solnca?

Pri Ameriški delavski federaciji so že od nekdaj z največjo trmo vztrajali, da zadeve in razmere delavcev ne smejo biti predmet zakonodajstva. Zakoni ne smejo regulirati plač in delovnika in zakoni se ne smejo vtikati v notranje zadeve unij! Vse to — in še mnogo drugega — naj delavci dosežejo sami direktno s stankami ali pogajanjimi in če je kaj narobe v delavski hiši, naj hišo počistijo delavci sami!

To je bila taktika Gompersa in njegov naslednik Green dosledno sledi tej taktiki. Ta taktika je izjemoma dobra, če so delavci sposobni, da lahko povsod vse sami dosežejo in sami dobro in pošteno vodijo svoje organizacije na vsej črti.

Tega pa do danes še ni bilo! Namesto tega zgodovina zadnjih 40 let dokazuje, da delavske unije v Združenih državah kljub silnim žrtvam niso mogle doseči na splošno priznanja pri delodajalcih; dalje zgodovina dokazuje, da je bilo v vseh teh letih zmerom kaj narobe v unijah in članstvo niti vodstvo nista bila sposobna, da bi bila sama postila svojo hišo.

Moral je priti Franklin D. Roosevelt s svojo novodealsko vlado; predno so delavske unije bile zakonite organizacije, katere so delodajalci bili prisiljeni priznati in predno so delavci Amerike dobili zakonito minimalno plačo in maksimalni delovnik; isto velja za brezposelnostno in starostno zavarovanje delavcev. Vse to je bilo doseženo z zakonodajstvom in brez kakršnih štrajkov — in če bi bili delavci čakali, da to dosežejo s stankami, bi se danes čakali...

Voditelji Ameriške delavske federacije so morali priznati to dejstvo in danes zahtevajo, da vsi ti delavski zakoni ne le ostanejo, temveč da jih je treba izboljšati v interesu delavcev. V tem oziru so starokopitni voditelji spregledali in priznali svojo zmoto.

Kaj pa glede očistitve delavske hiše? Tu pa starokopitni voditelji še vedno vztrajajo pri svojih starih zmotah. Priznavajo sicer, da je mnogo njihovih unij v pesteh raketirjev, ki izkoriščajo delavce bolj kot jih izkoriščajo kapitalisti, ampak še vedno se otepaajo zakonite kontrole; še vedno pravijo, da bodo oni sami odpravili raketirje — na sleherni konvenciji svoje organizacije pa pokažejo, da so nespособni za kaj takega. Baš zadnji teden so ponovno pokazali, da niso zmognili storiti ničesar v tem oziru iz enostavnega razloga, ker raketirji kontrolirajo njih, ne pa oni raketirjeve!

Ta kronična rakfana se lahko vleče v neskončnost. Cisto jasno je torej, da je tudi v tem oziru zelo potrebna intervencija od zunaj — od kongresa, od vlade. Ker federacija sama ne more očistiti svoje hiše, jo mora očistiti zakon. Kongres — po navodilu predsednika ali brez njegovega navodila — ima to moč.

Wagnerjev delavski zakon prav lahko pokrije to zadevo, če dobi amandment, ki bo določal, da nobena delavska unija ni upravičena do priznanja in kolektivnega pogajanja, če se ne zaveže, da bo redno objavljala svoje račune in volilne izide. To je, kar je zahteval na konvenciji ADF David Dubinsky iz New Yorka, predsednik unije izdelovalcev ženskih oblek, ampak konvencija je zavrgla njegov predlog. In zdaj je potrebno, da pride Dubinskyjev predlog v delavski zakon.

Nobena unija, ki pošteno posluša, se ne bo branila objave svojih računov in volilnih izidov — le one unije, ki so v pesteh raketirjev, se ne upajo na solnce; le one unije, ki nimajo poštenega poslovanja in poštenih volitev svojih odbornikov, se boje objave svojih računov — in takšne unije niso vredne priznanja niti zaščite po zakonu, toliko časa, dokler ne brenajo raketirjev s svojega tilnika.

Vsi pošteti člani unij bi morali sami zahtevati zakonito kontrolo svoje unije, če vidijo, da njihovi voditelji nimajo nobenih računov in ne vedo, kam gre njihov denar — in če vidijo, da amajo voliti le prišasti diktatorskih voditeljev, vsi drugi člani pa ne smejo blizu in če se pokažejo na seji, na kateri so volitve, jih teroristi zapode z revolverjem v roki. Resnica je — člani bi radi to zahtevali, ampak boje se za lastno kožo.

In tu jim mora priti zakon na pomoč — zakon, ki bo odločno iztisnil raketirje iz unije.

Glasovi iz nasebina

Bolezen, Savin koncert, Silvestrova zabava

Chicago. — Že sem mislila popolnoma prenehati s pisanjem v našo Prosveto in dati prostor drugim, ki so bolj sposobni. Ker so me pa že z več strani vprašali, zakaj več ne pišem, sem se radi tega zopet spravila k pisanju. Ampak ta dopis se bo tiskal predvsem moje malenkosti, torej mi morate oprostiti, če ne bo tak, kakor vi radi berate. Glede mojih spominov, katere sem pred časom dala priobčiti, sem dobila več komplimentov, dasi teh nisem pričakovala. Imam pa zaželenje, da sem imela priliko spraviti na papir, kar mi je toliko let ležalo na srcu.

Mislila sem, da vas bom zopet presenetila s opisovanjem naravnih in umetnih krasot po Združenih državah in Kanadi, ali pregovor pravi, da človek obrača, ugodno pa obrne. Tako se je tudi z menoj zgodilo. Že zgodaj spomladaj so me moji sorodniki s Pullmana povabili s seboj na potovanje za dva tedna in kakor že rečeno, sem si tudi nameravala vse lepo zabeležiti in priobčiti v naši Prosveti. Ampak prišlo je drugače.

V začetku maja sem bila prisiljena iti k zdravniku, ki je odločil, da moram takoj na "sedelco stavko", če hočem imeti še zdrave noge. Seveda sem ga morala poslušati in moji načerti so šli po vodi. Med tem ko so me moji sorodniki vozili po Ameriki in Kanadi, sem jaz morala biti zadovoljna, da sem smela sedeti doma pod mojo česnjo, vrabci z nje pa so mi delali kratek čas. Pa tudi na vas, dragi bratje, nisem pozabila in bila z vami v duhu vsako nedeljo, ker sem bila dobro poučena o vsem, kar sem imela dosti časa za čitanje. Kako mi je dobrodošla Prosveta in drugo čtivo in kako sem vam hvaležna, ki ste me obiskovali in mi pomagali krajšati čas.

Verjemite mi, da se čas v takih primerih zelo počasi vleče, kar ve je tisti, ki je kaj takega že občutil. Torej se hočem ob tej priliki zahvaliti vsem vam, ki ste bili poslani od društva Pioneer S. N. P. J. in vsem mojim osebnim prijateljem, ki ste mnogo ur presegli pri meni, kar ne bom nikdar pozabila. Zahvaliti se moram tudi glavnim uradnikom jednote za točno izplačano bolniško podporo. Vam vsem, ki niste še pri nobenem društvu, pa avetu, jem; da pristopite pod okrilje S. N. P. J. predno bo prepozno, ker človek nikdar ne ve, kaj ga čaka in kako je hudo, če pride nesreča. Zavarovalne družbe se ne brigajo za človeka, kadar je bolan ali primoran iti na operacijo. Pa tudi v slučaju smrti je jednota prva, ki priskoči na pomoč prizadetim. Prisostvovala sem že pogrebom ljudi, ki niso imeli nobenega društva in rečem vam, da je zelo žalostno, ko se morajo sorodniki umrlega zanašati le na uljudnost svojih sosedov in prijateljev, med tem ko naša SNPJ tudi za to skrbi in nas spremlja v boleznih in smrti.

Da ne bom pisala samo žalostnih stvari, naj omenim tudi nekaj veselja. Skoraj je že teden dni, odkar nam je pevski zbor Sava priredil svoj jesenski koncert, a meni še vedno ni po ušesih krasna melodija ubranega petja, ki smo ga slišali na tem koncertu 24. nov. V prvi vrsti gre hvala njihovemu pevovodji, ker on vedno gleda in se trudi, da imajo kaj novega za nas. Reči pa moram, da bi bil njegov trud zaman, če bi ne imel pevcev in pevki, ki so pripravljene žrtvovati čas in energijo. S tem hočem reči, da zaslužijo pohvalo VSI skupaj, čeprav te pohvale od moje strani ne potrebujejo.

Ne smemo pozabiti tudi miss Cvetkove in miss Benigerjeve, ki sta nas tako rekoč očarali s svojim krasnim glasom in bi ju človek neprenehoma poslušal. Pač smo lahko ponosni, da imamo take talente med nami. Vem, da jima vsi želijo, da prideta do željenega cilja.

Pa tudi četrta "Pevodni moč" se je obnesla v splošno zadovoljnost občinstva. Smeha nisem se nikdar toliko slišala, in zakaj tudi ne, ker opereta je bila sama na sebi komična. Da je bila pa

še bolj "španska", so k temu pripomogli tudi igralci. Moč je bil kakor ustvarjen za to vlogo in tudi njegova žena. Njena hiba je bila, da ni bila nikdar zadovoljna in radi tega je tudi dobila klubo ma — nos, katere bi se ne bila mogla iznebiti, če bi mož ne bil privolil.

Kakor vsako leto tako bo imel tudi letos klub 1 JSZ Silvestrovo zabavo, in sicer bo letos v Masonic Templu na 2300 So. Millard ave. V tej dvorani smo se že pred več leti sešli in čakali novega leta. Vstopnina za ta večer je tako nizka, da nižja ne more biti — samo 25c v predprodaji. Ne vem vroča, zakaj ne bi napolnili dvorane do zadnjega kotička. Slišala sem, da bo vse lepo poskrbljeno za težnje in lačne. Samo ob sebi pa se razume, kjer igra Puceljeva godba, ne more človek pri miru sedeti. Torej bo z vsem najlepše poskrbljeno. Edino je odvisno od nas, da gledamo, da se VSI snidemo tam in tako skupaj počakamo novega leta 1947, leta, ki nam ima prinesiti še dolgo obljubljeno prosperiteto.

Ker se nam bližata božič in novo leto, vsem rojakom polno sreče in zadovoljstva.

Josephine Malovich, 559.

Seja društva V boji Cleveland. — Članom društva V boji 63 SNPJ se naznanja, da je bilo na zadnji seji sklenjeno, da se vrši prihodnja seja v spodnji dvorani SDD na Waterloo rd. Ker je na letni seji mnogo važnih zadev in volitve odbora, se bo seja pričela ob pol devetih zjutraj. Torej ste proseni, da se te seje udeležite in o pravem času.

Ko to pišem, je pri nas slabo vreme — aneg naletava in je hud vihar. Toda upajmo, da se bodo razburjeni duhovi pomirili in bo zopet lepo vreme.

Frank Barbič, 53.

Jubilej Vodnikovnega venca in spomini

Cleveland. — Kot član društva Vodnikovnega venca 147 SNPJ tudi jaz čestitam društvu "še na mnoga leta" ob proslavi 30-letnice. Obenem pa prijazno vabim brate in sestre, naj se v velikem številu udeležijo glavne seje v soboto zvečer, 7. dec. ob 7:30 zvečer v SND na St. Clairju. Po seji pa se vrši proslava 30-letnice. Kaj vse bo na programu, je najbolje, da sami pridete in se prepričate. Pripeljte tudi svoje znance in prijatelje, ker vsi so dobrodošli. Vstopnina prost.

Ko se je to društvo ustanovilo leta 1910, sem jaz ravno privadral v premogarsko naselbino Aldridge, Mont. Delal sem tri mesece. En mesec smo dobili plačo, za dva meseca nam pa družba še danes dolguje — okrog 500 premoogarjev. Mi smo jo z unijo vred tožili in je izgubila dve tožbi, ali plače nismo dobili. Potem smo se obrnili še na avstrijskega konzula v Denverju, Colo. Z Andrejem Pelharjem sva nabilala podpis, tako da je še konzul zatožil nekaj stotakov. Družba je zopet izgubila nekaj stotakov, ali plače vseeno nismo dobili. Čeprav je dve leti plačevala čuvaje s premogarskim denarjem.

Ker nismo hoteli delati brezplačno, je družba zaprla premoogorve za vedno. Nekdanja vesela slovenska naselbina s tremi društvi je opuščena. A. Pelhar še živi v tisti okolici, kakor mi je pravil M. Cvelbar, predsednik društva 5, ki bi bil zadnje poletje v Montani na počitnicah. S Cvelbarjem sva se prvič srečala ravno pred 30 leti v Montani, zadnjič pa pred Narodnim domom. Seveda sem ga povabil na našo društveno 30-letnico.

Nedavno sem čital v Prosveti novico o smrti Stefana Glač iz Red Lodge, Mont. Tudi on je bil med prej omenjenimi, ki nismo plače dobili. S pokojnim sva bila sedelavca v "Chimney Rock" in sosed. Naj ma bo blag spomin. njegovim pa moje in moje družine sožalje! Prav tako tudi naše sožalje družini pokojnega Fr. Petaja, ki je pred kratkim preminul v Grass, Vallejo, Cal. Pokojni me je večkrat obiskal v bolnišnici in tudi poročal v Pro-

Nova ameriška vojna ladja Ludlow, ki je bila nedavno spuščena v morje v Bathu, Me.

sveti, ko sem nogo izgubil v zlati Californiji.

Toda naj zadostuje za danes. Ob priliki se mogoče oglašim z mojimi 40-letnimi spomini, ako se uredniku ne bo videlo moje čečkanje preneumno. (Nič bojazni—ured.)

John Zupan, 147.

O Slovanovem koncertu

Elizabeth, N. J. — V Prosveti pogosto čitamo pohvale iger, koncertov in drugih zabav iz večjih slovenskih naselbin, kjer vam je dana prilika, da jih lahko slišate. Z mozem sva čitala povabilo iz Brooklyna, N. Y., na Slovanov koncert. Dasi vzame vožnja do tja dve uri, sva se 17. novembra vseeno podala tja. Povedano je tudi bilo, da bo prišel av. Martin in krstil vino. Je res prišel v škofovski kapi in je krstil dva sodčka, potem pa je Slovan zapel napitnico: "Pridi, o pri di sv. Martin, ti ga boš krstil, jaz ga bom pil." Sploh so zapeli po vsej dvorani to starokrajsko napitnico, ki nas je spominjala na dom naših mladih let in trgatve. Prav lepo so izvršili program. Čast pevcem, kot tudi pevovodji mr. Hudetu, ki jih je spremljal na piano.

Pri tem zboru pojo samo možje in fantje. Posebno nas je presenetil star pevec mr. John Vitušek s pesmijo "Polončica". On je po glasui in veselju 16-letni mladenič, v resnici pa že nosi 75 let, kar bi mu nihče ne sodil. Vse program je bil izvršen. Dva mlada, fant in dekle, sta lepo zaigrala na harmoniko, da sta morala še ponoviti. Bil je tudi film iz Domžal, potem pa spet petje in vinčarke v narodni noši — prave Slovence. Najlepše je pri njih to, da vsi govorijo slovensko in tudi napisli po dvorani so slovenski. Mr. Svete je vodil program v obeh jezikih, tako da se človek res počuti domačega, čeprav nas je vzelo dve uri do tam.

Potem so imeli ples, za katerega sta izvrstno igrala dva fanta na harmoniko. Spomnila sem se Semiča, kjer sta tudi skupaj igrala Jakob Novak in Tone Nampelj po gostilnah. Kako so bili tisti časi veseli. Z mozem še vedno rada slišiva slovensko pesem, samo daleč morava do takega programa. Ze draga sva bila v Brooklynu radi petja. Tudi so bili prijazni z nama mr. Zajc, mr. Svete, mr. Rupnik in njegova žena in mrs. Orešek, s katerimi sem se tam seznanila.

Pogovorila sem se tudi z mr. Leo Zakrjakom, ki je zelo prijazen z vsakim. Izročila sva mu tudi nekaj denarja, da ga pošlje brozovjav v stari kraj, v Ljubljano, tam ga bo pa banka izplačala našim, ki težko pričakujemo darila. Mr. Zakrjakček še vedno pošilja denar in druge potrebščine v stari kraj.

A. Pacarich, 540.

Letna seja društva 405

Buffalo, N. Y. — Pozivam člane društva 405 SNPJ na letno seja, ki se vrši v ponedeljek, 9. dec. ob 7:30 zvečer. Dolžnost vsakega člana je, da pride na to seja, ali pa se to z njim postopalo po društvenem sklepu. Seja se vrši na 1187 Tonawanda st. Pridite grofovo vsi. (To je prišlo prepozno za uredno izdajo—ured.)

Mary Kustich, tajnica.

Kontroverza iz Chisholma

Chisholm, Minn. — Najprej moram omeniti, da jaz ne odgovarjam za svojo osebno korist, ampak iz principa glede društva št. 110 SNPJ, ker sem bil poslan od članstva, da ga zastopam v interesu skupnosti in ne posameznikov. In zato, ker sem zagovarjal resnico, sem pa dobil od nasprotni strani veliko bre. Ampak nič zato, jaz se zavedam, da sem storil svojo dolžnost ne samo do našega članstva, ampak splošno do vseh rojakov v naši naselbini.

In tukaj izjavljam, da so bila do sedaj vsa moja poročila, ustmena ali v mojih dopisih, popolnoma resnična in poštena brez kakšnega napada na koga. V svojih dopisih glede slovenskega narodnega doma sem povedal samo ono, kar je bilo resnično in pošteno brez vsakega zavijanja, ne pa kakor me hočejo neki ljudje v javnosti pokazati. Vsak pošten človek dobro ve, da je poštena kritika zmeraj na mestu, če jo hočemo pravilno razumeti. So pa tudi ljudje, ki ne vedo, kaj čitajo ali pa počejo vedeti zaradi osebne mržnje in zato so potem nepotrebnega odgovarjanja.

Br. Bovic mi je tudi odgovoril in obenem navajal dogodke iz svojega življenja, dasi to ne spada k tej zadevi. Omenja, da se jaz počutim užaljenega zaradi odgovora Tekavtva. Br. Bovic, popolnoma nič, ker jaz sem človek, ki lahko veliko potrpi in prenese. Prepričan sem, da je bil njegov napad neutemeljen. Ne zamerim pa tudi tebi, ker mi je dobro znano, da si bil prisiljen to storiti. Žalostno je to, da ni ene osebe iz vse skupine, ki bi razumela moj dopis od 21. avgusta t. l.; vsi ste ga vzeli za grozen napad. Se še spominjaš, ko sem rekel na seji dne 20. oktobra, če mi kdo dokáže, da je tisti dopis napadalen, da mu plačam nagrado za to?

Praviš, da si v dotiki z ljudmi vsak dan. Seveda si, saj si tajnik društva št. 30 A.B.Z. in društvo ima dosti članov, in da niti eden še ni odobral mojih dopisov. Tudi to verjamem, ker ti se drugih ljudi ogiblješ in jih nečeš poslušati. Omenjaš tudi sejo našega društva z dne 20. oktobra in da lahko vem koliko članov je odobravalo moj dopis, proti, jih pa je bilo zelo veliko. Br. Bovic, jaz sem mislil, da si vendar toliko pošten, da ljubiš resnico, pa naj še pride odkoder hoče. Zakaj nisi zapisal, da sva ti in jaz govorila in da so naju naši člani poslušali. Neki član je rekel, da je pravilno, kar sem jaz govoril in on je tudi razložil, kaj vse se lahko pripeti, če ni program pravilno urejen in da ne bodo naprednih ljudi razlijevali iz dvorane. Ko pa je bila seja zaključena, sem šel jaz in veliko članov iz dvorane in ostalo je samo par članov. Kaj ste potem govorili, me ne zanima.

Na drugo ti ne bom odgovarjal, ker se mi ne zdi vredno in ker je samo ponavljanje in to sem že v svojih dopisih pravilno omenil. Jaz ne želim, da bi se ravno leto ponavljalo, kar je že bilo v Prosveti omenjeno, in sicer prvič že dne 28. marta t. l. Sedaj se bomo pa ustavili blizu konca tvoje kontroverze, kar se tiče dela v rudniku. Seveda si

(Dalje na 3. strani.)

Kralj Matjaž in Martin Krpan

Zadnjič smo povedali, kako velikega pomena so za ljudstvo tradicije, ki gredo od rodu do rodu. Zdaj se vprašamo, kaka slavna izročila ima, hrani in goji ljudstvo.

Srbi imajo Kosovo. Mrtvi s Kosova so vodili Srbe pri osvobodilnih bojih.

Slovenci pa imamo pesmi in pripovedke o kralju Matjažu in njegovi Alenčici.

Kdo je bil ta Matjaž, kaj je storil slavnega, junakega za slovensko ljudstvo imenitnega?

Bil je to velik madžarski kralj Matyaš Kotvin iz rodu Hunyadijev, ki so bili zakleti sovražniki celjskih grofov. Večino svojega življenja je preživel v vojskovanju, ki je daleč razmaknilo madžarske meje in razširil madžarsko slavo. Na Turke je pošiljal večnoma svoje vojskovodje, sam pa se je vojskoval s Čehi in Poljaki, ki so ga nekajkrat sprevili v hude zadrege. Čehov se je rešil samo zaradi tega, ker je tedanji češki kralj Jurij Podjebradski verjel njegovi besedi, ki pa jo je Matjaž prelomil. V vojnah s češkimi hudiči ga je podpiral papež. Moč Matijaša Korvina je segala tudi v hrvatske in slovenske štajerske kraje. Kot prvi diktator je tudi napravil močnejšem — in ne samo proti tlačanom — pokazal in uveljavil svojo moč, kajti bil je človek, ki je hotel vladati sam in ni trpel nobenega nad seboj ali poleg sebe.

Da Madžari slave letos njegovo 450-letnico, je razumljivo. Zakaj pa naše narodne pesmi slave tega tujega junaka in njegovo Alenčico (ki je bila napolitanska kraljica Beatrice), zakaj je Oton Župančič zaprl njegovo slavno vojsko pod Krim, zakaj ga upodabljajo naši kiparji in slikarji, zakaj spi pod Peco, pod Triglavom, pod Carnvom nad Ajdovščino, pod Konjiško goro, pod Slivnico pri Cerknici in tam čaka, kdaj bodo nehale letati črne srake po Sloveniji?

In še v tej legendi se napačno prikazuje ta kralj, kot da mu je šlo samo za Alenčico in vino, ko je bil v resnici madžarski junak, ki mu je bil meč vse in ki je bil zbračen s svojo vojsko, da je kot Kirov ali Cezar vedel za ime vsakega svojega vojščaka? Tudi v tem se odkriva neka lastnost našega ljudstva?

Slovenci pa imamo tudi svojega drugega junaka, ki ga je France Levstik ovekeloval v prelepi povesti — Martina Krpana z Vrha. To je pristni Slovenec: tihotapec, ki na svoji kobili prenaša od morja angleško sol; uslužen tako, da pred gosposko kočijo prenese kobilo in tovor v stran (kaj bi šele storil, če bi vedel, da se vozi v kočiji sam cesar!); bahavši je, pa tudi tako močan, da mu ni para; vendar pa laže, da ima v vreči bruse in kreslino gobo; dobro kapljico ima rad; od česarja si izgovori pravico do vina, kolikor ga bo zmogel. Cesarji Dunaj edino on reši strašnega Brdavsca, za nagrado si pa izgovori samo pravico, da nadalje brez skrbi tovari angleško sol, in prijaznost, da mu nekdo pokaže pot po dunajskih ulicah, da pride čim prej na cesto, ki pelje na Vrh pri Sveti Trojici.

V tem slovenskem velikanu je upodobljena tista slovenska uslužnost, s katero se je stoletja izčrpavala naša ljudska moč, ki je poizvedoval služila tujim gospodarjem. To slepo poizvedovalnost je oficijelna slovenska politika proglašala za geslo, umiranje za druge naj bi bilo diča in ponos našega ljudstva. To žalostno tradicijo smo iz ranjke Avstrije prenesli v Jugoslavijo in jo novim razmeram primerno nadaljevali. Pokazala se je predvsem druga stran medalje: Kdor je uslužen navzgor, je istočasno po pasje brezobziren napram svojim najbližjim.

Ideali vsakega naroda se zrcalijo v njegovih izročilih. S te strani je slika Slovencev malo razveseljiva.

—Delavska politika.

Ali lahko tudi rastline omamimo?

Med naravoslovci je splošno znano, da imajo rastline svojevrstne mišice in nekakšen pulz, ki je podoben živalskemu. Nihče pa doslej ni vedel, da tudi rastline občutijo učinek mamil in jih prav tako kakor vsa druga živa bitja lahko omamimo z alkoholom.

Znani indijski naravoslovci J. Bose je z rastlinami napravil že nešteto poskusov. Tako je na primer kloroformiral neko drevo, da je tako rekoč zaspano. V tem omrtvitnem stanju so vse rastlinske stanice prenehale delovati in naravoslovec je lahko drevo brez škode preiniral drugam, ne da bi drevo to občutilo. Bose je z nekaterimi mamilami dosegel pri različnih rastlinah popolnoma različne učinke. Nekatere rastline popolnoma različe učinke. Nekatere je na primer zelo pospešil rast, drugim pa je prišel na pomoč pri razvijanju. Pri vseh o- jamenih rastlinah se je po prebujevanju pokazal isti značilni pojav. Vse so z novo močjo začele pogajati liste in cvete. Bilo je, kakor da bi se bile zbudile iz zimskega spanja.

Zanimivo je, kako so se ponasale rastline po vplivom alkohola. Naravoslovci so s posebnimi pripravami dognali, da takšna "pijanost" veliko hitreje diha kakor navadna rastlina. Hitreje hitreje diha kakor navadna rastlina ima hitrejši pulz. Reagira torej tako kakor človeški ali živalski organizem, kadar je užil preveč alkohola.

Novice iz starega kraja

iz Slovenije

VODE NARASČAJO

Ljubljana, 2. oktobra.—Jesen, ki se je začel, se zdi precej zahrbtni sovražnik. Čisto po malem lije izpod neba, po večini samo rosi, a časom pa se vendar nabere toliko padavin, da grozi resna nevarnost poplavi. Iša, največji pritok Ljubljane, ki s svojo strugo obvladuje doberšen del Barja, je prestopila svoje bregove daleč proti Hauptmanu in Lipam in je bila do večera že 2 metra nad normalo. Z enako hitrico narašča Ljubljana, ki je proti večeru dosegla pri Vertah že 192 cm nad normalo. Polaj med Fužinami in Vevčami pa njive in livade proti Kašlju so že na široko poplavljenе. Kmetje, ki imajo še mnogo pridelka na polju, bodo trpeli veliko škodo, ki bo toliko občutnejša, ker letina letos še vobče ni bila posebno pridelna.

Škofja Loka, 1. oktobra.—Naša napoved, da v gorah sneži, se je izkazala za resnico. Medtem ko smo imeli v dolini pusto in neprijetno jesensko deževje, so se pobeželi vrhovi naših planin. Ni čuda, da je temperatura padla. Naravnost hladno je in bo najbolje poseči po površinskih in toplem oblačilu. Sv. Ožbolt, Osornik, Križna gora, Planica, predvsem pa severa Ljubni, so dobihi bela kapa, ki je segala globoko nizdol, celo med travnike in polja. Ponekod je zasnežilo ajdo, drugod otavo, ki je še niso pospravili. Sneg pa se ni obdržal. Belina z naših gor je danes skoraj izginila. Brččas zaradi deževja. Mraz pa je kljub temu še vedno občuten. Nebo je goro zastarilo nizko dol in od časa do časa dovolijo megle kratek pogled na vrhove. Zdi se, da deževja je ne bo konec, čeravno barometer dobro kaže. Vode so velike, toda so se izčistile in teko močno zelene proti Savi. Dnevi so dolgočasni, pa od sile kratki, nič pričenja v poznih popoldanskih urah. Podobno vreme kakor pri nas je v dolinah. Razlika je le v tem, da imajo naši gorski prebivalci več snega. Tako krije Blegas skoraj dva decimetra debela snežna odeja.

Novo mesto, 2. oktobra.—Po nekaj zelo lepših jesenskih dneh, v katerih je pripekal pravo poletno sonce, se je pričelo pretekle soboto svet oblačiti in zavel je prav hud piš, ki je kazal, da se bo vreme spremenilo. In res je pričelo že ponoči močno deževati, lilo je kakor iz škafa. Tudi vso nedeljo je padal dež, tako da so začele naraščati vode. Tudi nedeljska noč je bila že zelo deževna, tako da zaradi velikega dežja že trpe poljski pridelki, ki še niso pospravljeni. Na polju je še precej fižola, ki je letos lepo in bogato obrodila, a mu dež nič kaj ne koristi. Krompir je sicer po največ že pospravljen, a kolikor ga je še v zemlji, bo prišel mrti. Tudi koruzi nič ne koristi prevelika moča, zlasti tisti, ki jo vihar pometal po tleh. Zlasti pa škoduje deževje že itak slabemu pridelku grozdja v vinogradih. Vred moče se bo pričelo usipati še tisto bore malo grozdja, kar ga je ostalo. Zato si dolenski kmeti želi, da bi deževje čimprej prenehalo in zopet posijalo ljubo toplo sonce, ki ga zemlja tako zelo potrebuje.

Brezice, 2. oktobra.—Sava je zaradi zadnjih deževnih dni močno narasla. Spet preti nevarnost, da preplavi polja, s katerih še niso pobrani poljski pridelki. Kot je še vedno zelena, in če jo zalije voda, bo splesnela in bo uničena, čeprav je letos obetala najboljše.

Maribor, 2. oktobra.—Sesto poplavo imajo letos v Pesniški dolini. Vsa zemlja je zaradi letošnjih nalivov prepeljena z vodo. Poplave segajo zdaj že daleč ob pritoki Pesnice navzgor, kjer v treh letih ni bilo poplave. Pesnica je na več mestih porušila obzrežja, ki so jih lastniki zemljišč uredili ob strugi. Starejši Pesniški dolini je zdaj takšno, da povzroči že najmanjši naliv povodenj po vsej dolini.

USPEŠNA RAZISKOVANJA V JAMI VIŠNJEVCI

Krško, 2. oktobra.—Že leta 1938, ko je raziskoval ajdovsko jamo Višnjevec dr. Ložar in našel v njej staro ognjišče, zgrajeno okrog 6. stoletja pred Kristom ter številne živalske in človeške kosti, je vzbudila ta jama v znanstvenem svetu veliko zanimanje. Vendar pa je takrat ostalo le pri začetnih delih ter se pozneje razen g. Aumana ni nihče več za jamo zanimal. Ko pa se je lani ustanovilo v Krškem muzejsko društvo, se je začela v odkrivanju zgodovine našega okrožja nova doba. Ker je voda po hudih nalivih še vedno prinašala iz jame razne drobce, je naročilo muzejsko društvo g. Aumana, naj nadaljuje s kopanjem. Prižadevanje ni ostalo brez uspeha.

Jama, ki je nekoč služila človeku za bivališče, je kak kilometer nad vasico Gornjim Pijavskim komaj nekaj korakov nad cesto, vendar zaradi gostega grmovja in drevja ni vidna. Na to opozarjam, ker je verjetno, da vsi najdeni predmeti v jami verjetno niso ležali na prvotnem mestu. Leta 1938 je bilo odkrito okrog 25 stoletij staro ognjišče, sestavljeno iz škriljavstih plošč, znak, da je tu bivalj v prazgodovini človek in da je jama morala takrat biti bolj suha.

Kopanje se je začelo pri ognjišču, kjer so najprej odstranili kamnite plošče, pod katerimi se je pokazala okrog 3 cm debela plast ogljenih ostankov, ki je ležala na 20 cm debeli naplavljeni plasti prod. V tej plasti so se našli deli človeške lobanje, spodnje čeljusti, nekaj živalskih kosti ter deli lončevine. Naslednja 40 cm debela plast ilovice je bila polna oglja ter je dokazovala, da mora biti pod njo še ena plast ostankov. Tudi v tej plasti so našli človeške in živalske zobe in lončevino. Pod to plastjo ilovice pa je spet bila debela plast oglja in v njej v desnem kotu lončena žlica, zaenkrat artefakt in koničasto obdelana kost, nekaj nož ali bodalo. Ker je ta ogljeni sloj kazal skozi vso širino jame, se je kopanje nadaljevalo. V levem kotu, skoraj tik pod stropom, so našli bronasto, 15 cm dolgo iglo z glavico, okrog 1 m pod njo pa korale. Tudi v tej plasti so se našli fragmenti človeških kosti, med katerimi je posebno dobro ohranjena spodnja čeljust odraslega človeka. Najdbe bi torej lahko razdelili v tri skupine: kosti, lončevine in artefakti.

Lobanje, ki so popolnoma zdrobljene, najdene pod 15 do 20 cm debelimi kamenitimi ploščami, dajo slutiti, da se je v prazgodovini primerila v jami huda nesreča: ves strop se je zrušil na njene prebivalce. To potrjuje tudi dejstvo, da je jama v vodoravno ležečih plasteh

škriljevca, ki jih voda močno razjeda.

Številne živalske kosti pričajo, da se je tedaj človek predvsem hranil s živalskim mesom in se vneto bavil s lovom. Pozornost vzbuja stara kost, ki da slutiti, da so v jami še nadaljnji starejši dokazi iz davnine. Vendar bi bilo za nadaljnja kopanja precej stroškov, saj bi bilo treba prekopati in odvoziti preko 30 kubičnih metrov zemlje in kamena, česar pa muzejsko društvo nikakor ne zmore. Med lončevino najdemo predvsem del posode z gladko površino in fragmente z okraski. Tudi artefakti so precej številni in zanimivi. Tako najdemo med njimi cevasto kost z luknjico, ki je bila nekaka piščalka, košen gumb z dvema luknjicama in z jamičasto ornamentiko okoli roba, neolitško žlico in nož, bronasto ornamentirano iglo, ki je izredno dobro ohranjena in še nekaj stvari.

Uspehi je prav razveseljav za mlado muzejsko društvo. Potrebno bo, da strokovnjaki pregledajo vse najdene predmete in ugotovijo pomen in dobo, iz katere izhajajo. Po vsakem večjem dežju je treba jama pregledati, ker voda naplavlja razno lončevino. Znano je, da so našli nekoč v Savi star meč, ki je po vsej verjetnosti prišel iz te jame. Mlademu muzejskemu društvu, ki želi v kratkem pokazati javnosti sadove svojega dela, čestitamo in želimo pri raziskovanju še več uspehov.

TRAGIČEN LOV NA DIVJE RACE

Na ribniku državnega rudnika v Velenju je 2. oktobra zahtevala nesreča dve življenji. 26 letni elektrikan Franc Kvaršič, navdušen lovec, je nad ribnikom ustrelil raco, ki je zadeta padla v vodo. Odveslal je v dolnu proti sredini po raco. Čoln se je prevrnil in Kvaršič se je začel potapljati. Ko je 30 letni Janko Petelinšek z zgradbe električne črpalke opazil potapljajočega se Kvaršiča, mu je plaval na pomoč. Prišel je prevozno, Kvaršič je medtem že izginil pod vodno gladino. Petelinšek se je obrnil proti bregu. Že blizu suhega pa je tudi sam omagal ter prišel kletati na pomoč. Ker ni bilo nikogar v bližini, da bi mu pomagal, je utonil tudi Petelinšek. Gasilci so potegnili trupli obeh ponesrečencev iz vode.

Ameriška letala prihajajo v Anglijo

Baltimore, Md., 4. dec.—Ameriški pilotje dostavljajo ameriške bombnike Angliji, je dejal George R. Hutchison, eden izmed teh pilotov. Poleti z bombniki se vrše visoko v zraku nad Atlantikom. Hutchison je dejal, da ameriški bombniki prihajajo v Anglijo v masah v zadnjih tednih in da pilotje, ki jih vodijo, še niso naleteli na opozicijo s strani Nemcev. V prvem tednu prejšnjega meseca je Anglija dobila sedem ameriških bombnikov.

Najzanimivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

delal, ker človek mora delati, da svojo družinico pošteno preživi, in kadar sem videl, da delaš, sem bil zmeraj zelo vesel. Res je, da si omenjen v knjigi "Spy in Steel". Saj je omenjeno tudi naše društvo št. 110 in moje ime je zraven. Ni pa s tem rečeno, da je človek zaradi tega kakšen veliki mučenik. Mine, Mills and Smelter Union tudi nima v svojem odgovoru nič opraviti. Omenim naj samo še to, da je bilo veliko provokaterjev v tisti organizaciji, ker niste bili zadosti previdni, koga ste vzeli notri. Posledica je bila črna lista in zelo delaven in pošten organizator je moral bežati iz naselbine. Ne omenjam tega radi tega, ker mi še danes po dolgih letih pridejo solze v oči, ko se domislím, kako težka je bila ločitev, ko sem se z družino vred ločil z organizatorjem ob 12. uri popoldne. (Upam, da mi bodo čitatelji Prosvete oprostili, ker sem to zapisal.)

Na vse zadnje pa omenjaš, naj delamo složno in premišljeno, da pridemo do cilja. Nevoščljivost in nesloga sta nam pa samo v pogubo. Br. Bovic, kdo je nevoščljiv? Jaz ne! Odkrito vam povem, da vse, kar zapišem in govorim, storim kar je največ mogoče pošteno, ker se zavedam, da pravice ni mogoče ubiti. In vse rajši potrpi, kakor da bi komu kaj škodoval in vsem želim enako dobro. Zato se zavedam, da je moja dolžnost, kakor je že zgoraj omenjeno, da vam odgovorim le zato, ker me je članstvo poslalo. S tem v zvezi so pa principi naše jednote in ti principi so pregledano vsepeljeni v moji krvi, da bi jih zatajil in njih me ne more do tega pripravi. (O tem bom poročal enkrat pozneje, ko bom opisal svoje življenje za naš list Prosveto.)

Predno zaključim, vam še nekaj priporočam, če ste pripravljene pravilno razpravljati. Ta ideja za dom je prišla od našega društva in vi ste tudi v društvenem odboru št. 30 Ameriške bratske zveze. Poleg našega društva sta še dve ženski društvi, ki pripadata A.B.Z. Zakaj pa si ne bi ustanovili svojega doma s programom, kakršnega si sami želite. Lahko napravite, da pokupijo delnice tudi posamezni rojaki, ki so člani drugih jednot, če kdo tako želi. Njihče vas ne bo oviral in bilo bi neapametno, pustite pa društva, katera ne pripadajo k naši Zvezi, pri miru in potem bodo vsa taka prerekanja končana. Mogoče ne boste tudi tega hoteli razumeti in, namesto da bi pošteno razpravljali o tem, boste pa mogoče vzeli zopet za napad.

Na dopis sestre Frances Lovišin, priobčen dne 18. nov., omenim samo toliko, da ima zelo lepo priliko naročiti se na naš dnevnik Prosveto, če se še ni. Naročnina je zelo poceni, samo \$1.80 za pol leta, ker sta dva člana v družini. In v tej naselbini smo

Charles F. Willis, upravitelj publikacije Federation News, glasila čikaških unij ADF, govori na konvenciji federacije v New Orleansu, La.

trije zastopniki naše Prosvete in jaz bom zelo vesel, če komu drugemu plačate ali pa, če sami pošljete na upravništvo Prosvete. Zadovoljen sem pa tudi, ker se poženete za svojega sina. Tekaviz in on mora biti hvaležen, da ima svojo dobro mater še živo. In to je tudi moja iskrena želja.

Frank Klune, član št. 110.

iz dežele pelina

Rock Springs, Wyo.—Kakor vidim, mi bo v kratkem potekla naročnina na Prosveto. Bom pa malo prej ponovil, da ne pridem med zastale, če jih imate kaj.

Nekega lepega dne hodim okrog in zašlám, kako neka ženaka poje: "Zima priklama, ptičje spodi, ptičje petja slišat več ni." Mislil sem si, da je res tako, ker drugega ptičja ni videti kot vrabca, ki se greje za kakšnim dimnikom. Njim ni tako vroče kakor je Italijanskim junakom, ki pade Grke za seboj proti Jugoslaviji.

Cudno, zakaj ne bežijo proti Rimu, ker tam je njihov zmagovalec Emanuel, kakor se je Musso ustil pred par dnevi. Zakaj ne gresta z Mussolinijem na fronto, da bi pokazala svoje junaštvo? Saj je menda tudi v Italiji kaj peric, da bi nekoliko zaslužile, ko bodo zmagovalec pripeli domov "O mama mia...", posebno še, če bi Anglija poslala par tucatov bombnikov nad Rim, da bi se v italijanski fantje dobili nekoliko smodnika pod nos. Če bi se Rimu nekoliko zrahljali zidove okrog Vatikana, potem bi takoj videli, koliko moč imajo tiste vatičanske molitve.

V Proletarcu sem videl, kako bombe rušijo cerkve in druga cerkvena poslopja. Cudno, da tisti vsega mogočnega vse to dopusti, da se mu tako škoda dela, oziroma njegovim poslancem. Saj so nas učili, da so kralji in cesarji od Boga postavljeni—potem so tudi diktatorji od njega postavljeni.

Škoda, ker je Jugoslavija tako v kleščah. Sedaj bi bila prilika, da bi rekla Italiji: "Mi hočemo primorske Slovence in Hrvačke nazaj, ker brez teh Primorske ni." Pa kaj, ko ima tudi Jugoslavija tako očitne petokolone in izdajalce kakor je na primer dr. Korošec. Saj že sedaj upeljuje Italijanci v šole, kar prej nikdar ni bilo. Če kdo zasluži vrv okrog vratu, je ravno dr. Korošec med prvimi, ki zaslužijo to čast.

Zadnjič sem tudi omenil, kako bodo padali jelenčki in srne. Pa so res skoro vsi naši fantje in moške pripeljali rogače. Neki zamorec pa je v nedeljo, 10. nov., ustrelil jelena. Tisti čas, ko ga je čutil, se je naenkrat nebo potemnilo in nastal je hud snežni vihar, da možak ni videl pet čevljev pred sabo. Nikamor ni mogel, čeprav je bil samo tri milje od tam, kjer so taborili—28 milje od Jacksona. Potem je bil revež zunaj od nedelje do četrta do 11. ure. Ko so ga dobili, je bil ves premražen in ozebel. Potem so ga odpeljali v Jackson v bolnišnico, sedaj je pa že tukaj v bolnišnici. Pravijo, da je precej slab.

Johnu Lewisu bi svetoval, naj tako stori kakor je storil Judež Ikarjot. Saj je tudi bolj zaslužil vrv kakor Ikarjot, ker on je samo enkrat prodal Krista, John pa prodaja delavske kakor kakšen čenčman živino.

Sedaj se bodo kmalu začele tiste cerkvene curemonije, ki ljudem obetajo Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Lahko je

oni, ki se maatijo pri polnih litrih pri topli peči, posebno še tukaj v Ameriki. Kaj bo pa v domovini, kakšnega miru se naj tam ljudje veselijo, vsi lačni, izdelani in v skrbeh, kdaj jim bo ukazano bežati in kam, ker je povsod vse pod orožjem in zasedeno po sovražnikih. Kaj so takšni božični prazniki kakšnega veselja vredni? Po mojem mnenju ne. To je vse skupaj velikanaki blizna.

Delavske razmere so se tudi precej izboljšale. Dela se pet dni na teden še dalj časa, mraz je pa tudi dobro pritisnil in tako zgozdaj.

J. Pintar, 10.

Vojni oblaki in drugo

Springfield, Ill.—Leta 1940 se bliža koncu. Kaj nam prinese novo leto, je uganka. Teano je pri arcu zlasti nam materam odraslih sinov, ko vidimo, kako se zbirajo vojni oblaki in daljavi. Upajmo, da se razpršijo predno pridejo do naše obali.

Kar nas je starejših, se še živo spominjamo avetovne vojne, koliko mater je izgubilo svoje sinove za nenasitni kapitalizem. Za hrabro požrtvovalnost so jim obestili na oknu zlato zvezdo. Ni smo proti vojaškemu vezbanju, smo za obrambo dežele, v kateri živimo, proti napadu. Bojimo pa se, da za tem grmom tiči zajec ter da je to le vaba na trnek. Bojimo se, da bodo denarni mogotci vrgli naše fante v vojni vrtime, jih poslali prelivati kri izven dežele preko morja. Upajmo, da nam novo leto prinese mir in sigurno bodočnost našim potomcem.

Delavske razmere so tukaj pod ničlo. Tudi družabno življenje ni več kot je bilo pred leti. Še se snide skupina rojakov ob priliki, ali tistega medsebojnega zaupanja ni več. Vzrok poznamo vsi tukajšnji rojaki, druge pa itak ne zanima. (Sem proti temu, da se domač prepri trdi v javnosti, ker to nikomur ne koristi. Je le izguba prostora v listu, ki bi se lahko porabil za kaj bolj koristnega in podučilivega.)

Društvo 184 SNPJ vabi vse člane in članice, da se udeležijo letne seje 8. dec. ob 2. popoldne. Obenem izreka sožalje družini Ebergeni ob izgubi matere oziroma soproge, ki jo je kruta smrt izrgala iz njihove srede, društvu pa zvesto članico. Mr. Ebergeni se zahvali za točno izplačano smrtnino. Žal, da je to že druga veja, ki se je odlomila od debla našega že itak malega društva v enem letu, dasi nam je prizanesla zadnjih 15 let.

Hčerki mrs. in mr. Jacka Bezovšek, ki se nahaja v bolnišnici St. John, želim skorajšnjega okrevanja. Isto Antonu Kamniku, ki si zdravi zlomljeno nogo v Kirkwoodu, Mo., kakor tudi Jerryju Urhu, ki se je pobil v rovu. Pred kratkem je umrl Nick Posta, ki je bil član SNPJ, pred par leti pa je bil izključen radi neke neznane mi afeze. Mrs. Mary Hanigman je bolna v domači oskrbi. Članice, ne pozabite jo obiskati.

Frances Petje.

Cankarjeva priredba in drugo Indianapolis, Pa.—Po dolgem času smo ljubitelji petja zopet imeli priliko uživati lepo to krasne slovenske pesmi: To se je zgodilo v Strabanu v nedeljo, 17. nov., kjer je gostoval prijazen Cleveland s svojimi izbranimi pevci in igralci. Prav lepo so vsi igrali in peli. Tudi povest br. Med-

veška o Cankarjevem "Hlapcu Jerneju" je vse zanimala. Iskrena vam hvala in še pridite. Udeležba je bila prav lepa.

V spodnjih prostorih je bilo vse živahno. Nekateri so bili zaposleni s prodajanjem dobrih knjig in revij, drugi so hvalili igralce in pevce. Na primer "Oče Bučglav" (Eppich) in "Oče Kozoglav" (Medvešek) sta prav prepričevalno igrala, pa tudi ljubka Lenka (mias Josephine Turk) je prav posrečeno igrala. Le še naprej tako! Tudi v spodnjih prostorih ni bilo brez petja. Marsikdo se je spomnil na svoj rojstni kraj in našo lepo Slovenijo rekoč: "Prav tako smo jih včasih ubirali; ja, res je bilo včasih lepo."

Da, da, rojaki dragi, včasih je bilo, ali danes bi ne bilo več tako, vsaj za nas ne. Le roko na srce in priznajmo, da smo se močno spremenili. Teško bi ostal tam, kdor bi se tja podal. Podpisani je tukaj šele pet let, pa je že od takrat toliko drugače tam (nekateri so pomrli, drugi so zrasli) in jaz sem se tudi spremenil, da bi nikdar več ne bil tako srečen, če bi šel tja, kot sem bil prej. Že radi hitre transportacije, malo boljše življenja, več prilike do izobrazbe in kar se mi še najbolj dopade, je tukaj vsa svoboda v vsakem oziru. Da, rojak-človek z dvema arcema, včasih pride težko, potem pa je lepše.

Iskreno sožalje družini J. Ferjane v Harmarvillu ob tragični izgubi svojega rednika. Njega je ubil avto, ko je šel domov s federacijske seje, ki se je vršila v Coverdalu. Bil je ves vnet za SNPJ in vsako dobro stvar. Vsakdo je cenil njegovo prijateljstvo in tovarštvo. Zelo ga bomo pogrešali tudi pri društvu 473 v Harmarvillu, kateremu je veliko dobrega storil in svetoval. Dasi je bil še v letih, star 59 let, je še vedno koval načrte za bodočnost. Pozdravljen, prijatelj!

Tu se poraja novo mladinsko pevsko društvo. Poučeval ga bo mr. Viktor Lisjak, ki je prišel iz Clevelanda.—Vreme je bilo do zdaj še zelo povoljno za naše lovce, ki streljajo kakor za stavo. A tudi naši očanci so precej "bizi" po kleteh, da bo dovolj dobre kapljice.

Frank Kokal, 472.

Kongres odobril gradnjo oporišč

Washington, D. C., 4. dec.—Kongres je odobril načrte glede gradnje letalskih in pomorskih baz na angleških otokih in poseščinah v bližini zapadne hemisfere. V to svrhu je dovolil prvo vsoto \$75,000,000. Mornarični tajnik Frank Knox je naznanil, da se je gradnja oporišč že pričela na Bermudi in Novfundlandiji. Ameriški vojaški inženirji imajo urade na vseh angleških otokih in poseščinah, kjer bodo zgrajena oporišča.

Wagnerjeva unukinja internirana v Angliji

London, 4. dec.—V teku debata v parlamentu glede postopanja napram tujcem je bilo odkrito, da je bila Frieda Wagner, unukinja slovitega nemškega komponista Richarda Wagnerja, internirana. Ona je prišla v Anglijo iz Švice po izbruhu evropske vojne.

Železniška nesreča v Španiji; 50 ubitih

Zaragoza, Španija, 4. dec.—Okrog 50 oseb je bilo ubitih in najmanj 80 ranjenih pri kolizijski dveh potniških vlakov. Nearečn se je pripetila na progi, ki spaja Madrid z Barcelono.

Ali ste naročeni na dnevnik Prosveto? Podpirajte svoj list!

Listen to

PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST
Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.
STATION WHIP
1480 kilocycles
(First Station on Your Dial)
Featuring a program of Yugoslav Folk Music

John L. Lewis, ki je na konvenciji Kongresa industrijskih organizacij v Atlantic Cityju renjiral kot predsednik.

POLOM

EMILE ZOLA

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

Zdaj je teklo za Maurica nekaj sladkih ur počitka. Iztegnil se je bil po boku, na polju, kjer je bivakoval njegov polk, in v medli trdnosti je gledal na to zeleno dolino Aisne in na travnike, zaraščene z grmovjem, sredi katerih se počasi vije reka. Pred njim se je amfiteatralno dvigal Vouziers in oklepal dolino, s svojimi strehami, naloženimi druga na drugo, a nad njim cerkev s svojim tankim zvonikom in s stolpom kronanim s kupolo. Spodaj ob mostu so kadili visoki dimniki strojaren, na drugem koncu zopet so stopala močnata poslopja velikega mlina iz za listja dreves. Ti obrisi malega mesta, svetlikajoč se skozi visoko travo kakor izgubljeni, so se mu zdeli polni sladke prelesti; bilo mu je, kakor da je zopet našel oči nekdanjega občutljivega, sanjavega človeka. Njegova mladost je zopet stopila predenj, in z njo izleti, ki jih je delal, ko je še bival v Cheneu, svojem rojstnem kraju. In za celo uro je pozabil vse, kar je bilo naokoli.

Ze davno so bili vsaki pojedli svojo juho, in so čakali še vedno, ko se je okrog poltretje ure polastilo vsega taborišča gluho, pomalem naraščajoče gibanje. Nagla povelja so šla na okrog, izpraznili so travnike, vse čete so se podale više ter se razpostavile na pobočjih med vami Chestres in Falaise, ki ležita v razdalji štirih do petih kilometrov druga od druge. Ze so ženijske čete greble jarke in nasipale okope, a na levi je rezervno topništvo zasedalo neki grič. In razširila se je vest, da je general Bortas pravkar poslal štafeto s poročilom, da je pri Grand-Preu našel sovražnika v premoči ter bil primoran umakniti se proti Buzancy; to je vzbujalo strah, da utegne biti umikanje proti Vouziersu kmalu onemogočeno. Zaradi tega je poveljnik 7. armadnega zbora v pričakovanju neposrednega napada ukazal svojim ljudem zavzeti bojne postojanke, da prihitijo na pomoč, kajti eden njegovih adjutantov je bil odjedil s pismom do maršala, v katerem ga je obveščal o svojem položaju ter zaprosil okrepitve. V strahu, da ga ne bi ovirala brezkončna kolona provijantnih voz, ki se je bila ponoči zopet pridružila zboru in mu je zdaj zopet sledila, je vrhu tega ukazal trenu zopet dalje ter ga poslal na slepo areo v Chagny. Vse to je pomenilo bitko.

"Tak zdaj prihaja resno, gospod poročnik?" se je Maurice osmellil vprašati Rochasa.

"Ah, da, proketo!" je odgovoril poročnik ter zamahnil z dolgimi rokami. "Takoj boste videli, ali nam bo vroče, ali ne!"

Tega so bili vsi vojniki zelo veseli. Odkar se je tvorila bojna črta od Chestresa do Falaise, je bilo še narostlo gibanje po taborišču, in groznična nestrpnost se je polasčala ljudi. Torej jih bodo vendar že enkrat videli, te Pruse, ki jih časopisi popisujejo, kako so upehani od pohodov in zdelani od boleznih, sestradani in odedi v cunje! In nade, da jih vržejo v prvem naskoku ob tla, je vsem krepila pogum.

"Nesreča ravno ni, da pridemo vendar že enkrat skupaj z njimi," je dejal Jean. "Ze dolgo igramo drug z drugim slepe miši, odkar so se tam dol ob meji po tisti bitki izgubili izpred oči... Samo to je vprašanje, če so tisti, ki so porazili MacMahona?"

Maurice mu v svoji negotovosti ni mogel odgovoriti. Po vsem, kar je bil čital v Reimsu, se mu je zdelo malo verjetno, da bi bila tretja armada pod poveljstvom pruskega prestolonaslednika pri Vouziersu, dočim je morala še predinočnim taboriti pri Vitry-le-Francois. Govorilo se je pač še o četrti armadi, stoječi pod

poveljstvom prestolonaslednika saksanskega, ki naj bi delovala ob Meusi; o tej je nedvomno tudi šlo, dasi ga je zaradi daljave presenečalo, da je tako naglo zavzela Grand-Pre. Povsem pa ga je zmedlo, ko je v svoje osupnenje slišal generala Pourgain-Desfeuilles vprašati nekega kmeta iz Falaise, ali Meuse ne teče mimo Buzancy-a in če tamkaj ni dobrih mostov. Sicer pa je general z brezskrbnim mirom svoje nedvestnosti izjavil, da bodo napadeni od kolone, ki šteje stotisoč mož ter prihaja od Grand-Pre-a, dočim se bliža druga, šestdeset tisoč mož, od Sainte-Menehould-a.

"Pa tvoja noga?" je vprašal Jean Maurice.

"Ničesar več ne čutim," se je nasmejal ta. "Če se zbijemo, že pojde."

Zares ga je bila zagrabila takšna razburjenost živcev ter ga dvigala tako pokoncu, da se je zdel kakor odmaknjen z zemlje. Saj vendar ves čas vojske ni bil izstrelil niti ene patrone! Sel je bil do meje, preživel pred Muehlhausenom tisto strašno, tesnobno noč, ne da zagleda živega Prusa, niti ne, da izproži svojo puško; nato se je moral umikati proti Belfortu, proti Reimsu, in zdaj je zopet že peti dan marširal proti sovražniku, in njegova puška je bila še vedno deviška in nerabljena. Lotevala se ga je naraščajoča strast, polagoma prihajajoča in vedno hujša želja, da bi jo pritisnil k licu in streljal tja v en dan, samo da si pomiri živce. Bilo je skoraj šest tednov, odkar se je bil v pogonu navdušenja zapisal v vojske, sanjaje bitko že za naslednji dan, on pa je moral rabiti še vedno svoje uboge občutljive noge ter begati in capljati okrog, daleč, daleč od bojišč. Tako je bil ob vročeno napetem pričakovanju vseh tudi on izmed njih, ki so najneestrpneje prežali na grand-preško cesto, vlečečo se med lepim drevjem naravnost tja v neskončnost. Pod njim se je širila dolina, kjer je ležala Aisne kakor srebrn trak med vrhami in topoli; in neodoljiva sila je vedno iznova obračala njegove oči tja doli, na cesto...

Proti štirim popoldne se je tabor vzmernil. 4. huzarski polk se je vračal po velikem ovinku, in naraščaje od moča do moča, so se raznele povesti o vojski z ulanci, kar je potrdilo vsakogar v gotovosti, ki je navdajala vse o bližnjem napadu. Dve uri nato je dospela nova štafeta, ki je javila z grozo, da si general Bortas ne upa več iz Grand-Pre-a, prepričan, da je vouzierska cesta odrezana. In vendar je bila le prazna govorica, saj je mogla štafeta sama neovirano dalje. A dejstvo se je moglo zgoditi od minute do minute, in poveljnik divizije, general Dumont se je takoj odpravil z brigado, ki mu je še ostajala, da reši svojo drugo brigado iz njenega obupnega položaja. Solnce je zahajalo za Vouziersom, čigar strehe so se črno risale na velikem rdečem oblaku. Ljudje so mogli med dvojno vrsto drevja dolgo časa gledati za brigado, ki se je naposled izgubila v padajočem mraku.

Polkovnik de Vineuil je prišel, da se ogotovi dobrega položaja svojega polka, za čez noč. Začudil se je, ko ni našel kapitana Beaudouina na njegovem mestu, in ko se je minuto kasneje vrnil iz Vouziersa ter se opravičil, da je zajtrekaval pri baronici de Ladécourt, ga je doletel oster ukor, ki pa ga je poslušal molče, s korektnim obrazom dovršenega častnika.

"Otroci", je ponavljal polkovnik, korakaje med vrstami svojih ljudi, "nedvomno bomo napadeni še to noč, gotovo pa jutri zarana, ko napoč dan; zadržite se vrlo in pomislite, da se 106. polk še nikdar ni umaknil sovražniku."

(Dalje prihodnjic)

koga drugega. Razburjati se vam pa ni treba, ni vredno."

"Kako ni vredno? Saj sem še tu, pa bi moral biti že davno v tovarni."

"To je res, ali vseeno se ne razburjajte. Recite, da je električna skočila s tira, pa bo spet vse v redu."

"Mislite, da so pri nas v tovarni sami bedaki? Rekli bodo: Zakaj pa potem vozi podzemna železnica?"

"Malo zviti pa morate tudi biti, Aleksander Petrovič," je brezbržno nadaljevala Marija Nikolajevna. "Recite, da s podzemsko železnico ne morete, da se vam vrtil od silne brzine. Meni se vedno zavrti." Tu se je Marija Nikolajevna zamislila in dodala, sočutno zroč mu v oči: "Najbolje bi še bilo, Aleksander Petrovič, če se oženite. Konec bi bilo skrbi in bili bi kakor preorojeni."

"Kaj pravite? Da bi se oženil? Ne razumem, kako ste prišli na to."

"Kaj pa vam je treba razumeti. Stvar je zelo enostavna. Oženite se, pa je. Lahko vzamete našo Zojo, saj je kar zatelebana v vas. Gotovo bosta srečna, jaz pa bom dočakala še vnučke."

"Kaj še! To se vam ne bo posrečilo. Se ženil bi se! Ze brez tega se človek ne mora ganiti v sobi. Lahko se tudi zgodi, da mi ženica uide. To se dogaja in iz tega nastajajo razne muke in srčne bolečine. Ne, ne, draga moja, kakor sem, tako bom ostal. Je mnogo mirnejše tako... Toda sam hudič ve, kako sem danes mogel zaspati! Vi pa ste res zlatega srca, ženitev vam je takoj na misli, da bi pa človeka zbudi, tega se seveda ne spomnite. Pa še sosedje smo," je z grenkosti dodal Aleksander Petrovič in brez pozdrava izginil za vrati ter jih močno zaloputnil.

Besnost pa je v njem začela vreti z vso silo. Hodil je razjarjen po sobi in ni vedel, kaj mu je napraviti, dočim so dragocene minute minevale. Zamuda je rasla, on pa je vedno hodil gor in dol, preklinjajoč upravitelja, njegovo ženo, življenje in vplah vse. Pamet se mu nikakor ni hotela pomiriti s tem, da mu nikoli več zjutraj ne bodo cvilile vodovodne pipe. Pa so vendar naravnost sijajno cvilile. Kakor orgle, v vseh nadstropjih, budile so najemnike, ene pravočasno, druge prezgodaj. Tri leta je z njimi složno živel, hodil pravčasno na delo, tako točno, da so se mu v tovarni čudili. Zdaj pa kar naenkrat! Aleksander Petrovič sramotno zamuja in to v takem času, ko so zelo strogi z zamujanjem... "Ne, tega ne bo," je kričnil srdito in jezero stisnil pesti. Ozrl se je z uničujočim pogledom, ker pa ni našel ničesar, nad čemer bi bil stresel svoj onemogel srd, je izpil čašo hladne vode. To je učinkovalo nanj izvrstno. Odločnost se mu je polagoma vračala, tako da se je oblekel in stopil na ulico. Čeprav mu je poulični šum in trušne neprijete, se je vendar stlačil v prenapolnjeni tramvaj in se odpeljal v tovarno. Brž je stopil pred temno zročega ravnatelja, ki je zmigoval z glavo in strogo vpraševal:

"Zakaj pa se je golobček toliko zakasnil? Morda za vas ni pravil."

"So, tovariš ravnatelj, toda sam ne morem razumeti, kako se je to zgodilo."

"Ali naj morda jaz to razumem?"

"Ne vem, tovariš ravnatelj."

Slabost me je obšla ali nekaj podobnega."

"Potem ste morda bolni."

"Tega ne morem trditi z gotovostjo. Vem samo, da mi je slabo."

"Kje vam je slabo?" je že z zanimanjem vprašal ravnatelj.

"V trebuhu, se mi zdi," se je zingal Aleksander Petrovič.

"V trebuhu? To je lahko zelo nevarno."

"Nevarno, tovariš ravnatelj."

"Ali morda niste večerjali ali danes slučajno jedli mlince?"

"Zdi se mi, da sem jih."

"S smetano?"

"S smetano, tovariš ravnatelj," je dejal in nizko sklonil glavo.

"E, človek božji, kar brz tecti k zdravniku. Saj se vam lahko zavožajo čreva! Hitre pomoči ste potrebni, še umrete mi tu."

Naj si je Aleksander Petrovič še toliko prizadeval, da bi pričel ravnatelja o nasprotnem, se mu to ni posrečilo. Na njegov izrečni ukaz se je moral takoj napotiti k zdravniku, ki mu je rešil življenje. Napisal mu je bolniški listek in ga odpustil v domače lečenje. Strogo mu je prepovedal težko hrano. Vesel, da se je neprijetna zadeva tako lepo razvzvala, je hodil Aleksander Petrovič počasi po moskovskih ulicah in premišljal, kaj naj zdaj počne brez cvililnih pip. Kupiti si budilko, je premišljal, ki gre in zvoni samo tedaj, če jo stresš, nima smisla. Ze tako se o njih pripoveduje dovolj raznih anekdot. Belil si je glavo, kaj naj ukrene. Naenkrat se mu je obraz zjasnil. Spomnil se je, da mu je bil pred leti za budilko petelinček, ki na vasi tako krasno kikirika. Takoj je sedel v tramvaj in izstopil na velikem Arbatskem trgu, nasproti kateremu stoji prelepi hotel "Praga." Po dolgem iskanju je naposled našel pri nekem kolhozniku belega petelinčka z rdečim grebenom kakor potonika. Brez sapa od sreče je Aleksander Petrovič odšel 30 rubljev, dejal dragoceno breme pod pazduho in hitel proti domu.

"Za božji čas," je zavpila Marija Nikolajevna, "kaj pa imate pod pazduho?" Zavpila je tako na glas, da so se na hodniku začela odpirati vrata in so iz njih pogledovali radovedni sosedje.

"Petelinčka, Marija Nikolajevna," je radostno odvrnil Aleksander Petrovič.

"Saj res, petelinčka, moj bog, živega petelinčka, in kako lepa, prava redkost!"

"Indijske pasme," je pojasnjeval Aleksander Petrovič.

"Indijske pasme. Jej, kako je lep ta petelinček. Tanjuša, ali bi ne hotela takega petelinčka?"

"Previdno, Marija Nikolajevna, ne plašite ga toliko. Še glas lahko izgubi."

"Kaj pa boste z njim, Aleksander Petrovič?"

"Ali se ne domislite?"

"Saj vendar ni mogoče, da bi ga zaklali in spekli."

"Kaj vam le pride na misel," je užaljen dejal Aleksander Petrovič.

"Nu, za božjo voljo, za kaj vam tedaj bo?" se je mučila v ženski zvedavosti Marija Nikolajevna.

"Uganiti morate," je spet zvito dejal Aleksander Petrovič.

"Častna beseda, ne morem uganiti, ne učite me, Aleksander Petrovič."

"Nu, pa vam povem. Na mesto budilke ga bom imel."

"Na mesto budilke," so zahrmedli sosedje presenečeni.

Z vseh strani so se žule čestitke in besede navdušenja. Vse

je gledalo na petelinčka kakor na eksotično ptico, vsak se ga je hotel dotakniti, tako da se je Aleksander Petrovič z vso pravico začel bati za njegovo usodo ter je iz previdnosti pihel v sobo. Zaklenil je vrata, razvezal petelinčku noge, sedel k oknu in z nepopisno radostjo opazoval svojo dragoceno budilko, kako resno in važno je korakala po sobi. Petelinček pa, kakor da bi ga hotel še bolj razveseliti, je naenkrat zaprhutal s krili, nategnil vrata in z božanskim glasom zakikirikal. Aleksander Petrovič je vzhiten ušel rajskega ptica, ga božal in mu nežno govaril:

"Lepotec moj dragi! Moja edina tolažba! Poslej bova skupaj živela resnično in pravo življenje."

Toda človek obrača, usoda pa obrne. Tako se je zgodilo tudi našemu Aleksandru Petroviču. Nekdo se je vrnil z dela in je ugotovil na svojo nepopisno žalost, da je petelinček izginil. Ves trud z iskanjem je bil zaman. Kakor da se je petelinček v zemljo vdrl. Potrč od strašnega udarca je sedel Aleksander Petrovič negibno v svoji sobi in niti opazil ni, da je potrkala in vstopila Marija Nikolajevna s pičo za petelinčka.

Oj, golobček dragi, kaj vam pa je?"

"Petelinčka... petelinčka so mi ukradli, Marija Nikolajevna. Mojo poslednjo uteho," je odgovoril s slabim glasom.

"Moj bog, poslednjo uteho?"

"Da," je žalostno pritrdil Aleksander Petrovič, naenkrat pa se

17 SHOPPING DAYS LEFT

TO GET SKATES FOR CHRISTMAS

BUY CHRISTMAS SEALS

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene smerne, enifako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY
2657-59 S. LAWDALE AVENUE - CHICAGO, ILLINOIS
Tel. Rockwell 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in pristoje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri asecmentu \$1.20 za tednik, se jim to pristoje k naročninu. Torej sedaj ni vrožka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo:—Vselej kateri hitro kateri toh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrst. države in Kanado \$6.00	Za Ciere in Chicago je...\$7.50
1 tednik in.....4.00	1 tednik in.....4.00
2 tednika in.....3.00	2 tednika in.....3.00
3 tednike in.....2.40	3 tednike in.....2.00
4 tednike in.....1.90	4 tednike in.....1.50
5 tednikov in.....nič	5 tednikov in.....1.50

Za Evrope je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina \$.....

Naslov.....Čl. družina \$.....

2).....Čl. družina \$.....

3).....Čl. družina \$.....

4).....Čl. družina \$.....

5).....Čl. družina \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Budilka

Vladimir Dubrav-Severakij

Aleksander Petrovič Kuznecov, strojnik moskovske železniške delavnice, že dolgo let živeč kot star samec, se je zbudil, si pomel oči in pazljivo prisluhnil. V vsej hiši je kraljevala tišina, samo akosi odprto okno je prihajal šum davno prebujenega vele-mesta.

"Čudno je, si je dejal," že davno bi morale trobiti vse pipe." Vstal je s postelje, pogledal po soncu, ki se mu je veselo smehljalo, kihnil in vse razumel. Zaspal je bil. O tem ni moglo biti dvoma, toda verjeti še ni hotel; stekel je na hodnik in dovolj zanimivi obliki in bi bil kmalu pod drl dobromislečo Marjo Nikolajevno, nosečo kosaro smeti v naročju.

"Kaj pa ste danes tako razmršeni, Aleksander Petrovič?" ga je začudeno pogledala sosedka.

"Koliko pa je ura?" ji je sešel v besedo.

"Takoj bo enajst. Kako pa to, ali danes ne delate? Ste bolni ali pa imate dopust?"

"Kje neki, dopust! Kaj je res že enajst?"

"Seveda je. Saj pričakujem Tanjo, vsak trenutek bo prišla iz šole."

vič. "Kaj se danes ni nihče umival, nihče kupal čaja? Za pet ran božjih, kako se je neki moglo zgoditi, da sem zaspal."

"Ljubi bog," je sklenila roke Marija Nikolajevna. "Saj so jih danes že na vse zgodaj popravili. Naš vodovod je zdaj tih. Kaj ne veste tega?"

"Res?" se je ustrašil Aleksander Petrovič. Naenkrat pa ga je obšla besnost, kakor bi bila tega kriva Marija Nikolajevna. "Kdo vam je to dovolil? S kako pravico? Nič ne povedo, kar popravijo. To je skoro zločin!"

"Kaj pa tako kričite name, Aleksander Petrovič! Sramujte se! Tako razburjenje na vse zgodaj! Saj jaz nisem vendar popravljala teh pip. Niti ne vem, komu je prišlo to na misel. Vem pa, da se v naši hiši tega vse in so zadovoljni. Še Serafin Grigorjevna, žena hišnega upravitelja se je pomirila s svojim možem. Videla sem ju danes na lastne oči, kako sta odšla, držeč se pod roko. Kaj pa je prej počela? Koliko krat se je že hotela ločiti! In vse to zaradi cvilečih vodovodnih pip, zaradi katerih baje nikoli ni mogla spati. To je tudi res. Prej samo vedno imeli strašno majočo godbo, kakor hitro je le kdo odprl vodo."

"To je vse lepo, Marija Nikolajevna, toda kaj naj sedaj počnem... Brez pip... Zdaj bom

zaspal in zamudil delo, zdaj ko je tako strogo. Saj me lahko še spode. Dado mi volkji listek, s katerim nikjer ne bom mogel dobiti dela. Temu upravitelju in njegovi Serafini bi bilo premalo odsekati glave. Glejte, kakor kakšna baronica: pipe so jo motile. Da bi bil, podlež, vsaj opozoril človeka, ko ve, da sem vstal ob cvilenju pip!"

"Tu se ne da nič napraviti, Aleksander Petrovič. Taka je pač usoda. Samo bog ne da, da bi ponavljali take strašne besede, kakor odsekati glavo. Marfa Pavlovna na primer je želela svoji prijateljici, da bi se zadavila in posled nima nikoli miru. Vsak večer, da le zatise oči, se ji prikaže pri postelji Nastja in kriči: 'Pomagaj, Marfuša, zadavila sem se!' Ona, sirota, bi seveda rada pomagala, pa ne gre. Če se ji je približala, takoj stoji tam na mesto Nastje sam hudič s prašičjim rilcem in strašno kruli. Nesrečna ženska! Vselej se zbudi vsa v potu in se križa, da bi pregnala tega satana. Pa vse nič ne pomaga. Zato pazite, da se tudi vam ne zgodi kaj podobnega."

"Poslušajte, Marija Nikolajevna, kaj se hočete nalašč zadrževati s pripovedovanjem takih babjih čenč. Saj vendar vidite, da se mi mudi!"

"Nikake babje čenče in če mi ne verjamete, pa povprašajte

NAJZANIMIVEJŠA ZGODOVINSKA KNJIGA

THE ILLUSTRATED WORLD HISTORY

1152 Strani — 1000 Fotografij

Ta knjiga obsega 1152 strani in ima okoli 1000 zgodovinskih listin in mnogo minijevod. Vsebuje naj-vrednejše zgodovinske in prve zgodovinske človeka, pa do današnjih dni. — TO JE NAJPOPLENEJŠA ZGODOVINSKA KNJIGA. (Ta knjiga je posebno velika zanimiva in koristna za učence v višjih šolah, ker jim v vsakem odru pomaga pri njihovem učenju.)

ČUDILI SE BOSTE KO BOSTE KNJIGO VIDELI: VEŽAVA JE V NAJLEPŠEM ILLUSTRACIJSKEM UMENJU.

Pomislite! Samo \$1.50

PRESKRBITE SI TO KNJIGO ŠE DANES!

KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.